

til at gøre dette Forsøg, ingen Grund til bestemt at modsætte mig det, og jeg modtager altsaa dette Forslag, skønt jeg ikke tillægger det nogen overdreven stor Betydning.

Derimod kan jeg ikke modtage det Forslag, der er stillet af Mindretallet under Nr. 1. Dette Forslag, som er Hovedforslaget, gaar jo ud paa at vende Forholdet om, idet det i Stedet for at sætte de frivillige Sammenslutninger, Foreningerne, i Spidsen ved Realisationen af denne Sag, sætter Kommunerne i Spidsen, og jeg maa her gentage, at *det* vilde jeg anse for meget uheldigt. Det har jo vist sig, at Kommunerne ikke have haft stor Interesse for denne Sag. Kommunerne have jo hele Tiden haft Ret til at købe Gaarde; naar de spurgte Amsraadet derom, kunde de købe Gaarde, udstykke dem, bortfæste dem, sælge dem til fri Ejendom, ganske som de havde Lyst til. Men der er, saa vidt jeg ved, ingen Steder forefaldet noget Tilfælde, hvor et Sogneraad har ytret noget Ønske i denne Retning, hvor et Sogneraad har andraget Amsraadet om Tilladelse til at købe en Gaard og udstykke den. Og det vilde dog være ret mærkeligt, om der, hvis der hos Kommunerne havde været en stærk Trang dertil, og hvis Kommunerne særlig skulde egne sig dertil, ikke havde vist sig nogen Bevægelse i denne Retning. Dertil kommer, at Kommunerne, hvis de vilde have realiseret denne Tanke og vilde være gaaede i Spidsen, jo ikke — som det saa mange Gange er Tilfældet med de private — vilde have savnet Midlerne dertil.

Det, dette Lovforslag navnlig gaar ud paa, er jo at forsyne de private, som have Lyst og Interesse for denne Sag og ikke ville mele deres egen Kage derved, med Laan fra Statslaanefonden, forsyne dem med billige 2den Prioriteter, fordi man er gaaet ud fra, at det er meget vanskeligt for de private at skaffe disse Penge. Denne Vanskelighed har jo ikke eksisteret for Kommunerne. Naar de havde Amsraadets Tilladelse, vilde de med Lethed kunne skaffe de fornødne Penge, og hvis der var stor Trang og Lyst hos Kommunerne, havde de selvfølgelig ogsaa bedt om Amsraadets Tilladelse, og de havde da ogsaa faaet Tilladelsen; de kunde altsaa have skaffet Pengene og foretaget Udstykningen. *Det* have de imidlertid ikke gjort.

Jeg forstaaer heller ikke, at de ærede Medlemmer af dette Mindretal pludselig

have faaet saadan en Kærlighed for, at Kommunerne, med den nuværende Valgret til Kommunalraadene, skulle gaa i Spidsen for denne Sag. De ærede Medlemmer pleje at ytre deres store Ringeagt for den privilegerede Valgret — og *jeg* deler deres Følelser i denne Retning —, men for Øjeblikket ere Kommunerne jo beherskede af den privilegerede Valgret, og Forholdet bliver altsaa det, at de Herrer, som nu skulle staa her som lysende Eksempler i denne Sag, som de, der ville gøre noget alvorligt, de ville nu lade Kommunerne staa for Udstykningen, medens vi ingenting skulde mene med Sagen, fordi vi ikke ville bruge Kommunerne! Men Kommunerne beherskes, som sagt, for Øjeblikket af den privilegerede Valgret, og jeg forstaaer ikke, at det ærede Medlem for Sorø (Poul Christensen) ikke foretrækker de frivillige Sammenslutninger, hvor Husmændene kunne komme med, og hvor den almindelige Valgret jo vil herske. Jeg er ganske overbevist om, at der baade vil være meget større Evner og meget større Lyst indenfor saadanne frivillige Sammenslutninger til at føre denne Sag igennem.

Men saa have de ærede Medlemmer jo desuden — formodentlig for at gøre Forslaget mere vidtrækkende — sat nogle Bestemmelser ind, som forekomme mig i liden Grad at høre hjemme her; det er Forslaget om, at Staten skal sælge Præstegaardsjorderne ved Embedsledighed og sælge dem til en bestemt Pris; Prisen maa ikke overstige den bevislige Indtægt, som Embedet har haft af disse Præstegaardsjorder i de sidste 20 Aar. Det vil altsaa sige: Vi ophæve Statens eller her rettere Kirkens Dispositionsret over disse Ejendomme; vi lægge det Baand paa dem, at de skulle sælges ved Embedsledighed og til den og den bestemte Pris. Det er nu af de Ting, som det er lidt vanskeligt at føre ind i Lovgivningen. Der staaer, at de skulle sælges for, hvad den *bevislige* Indtægt har været for Embedet i de sidst forløbne 20 Aar. „Bevislig Indtægt!“ Hvem skal føre Beviset, er det Staten, der skal føre Beviset for, at Indtægten har været saa og saa stor, og kan vedkommende Kommune uden videre sige: Ja, men vi maa have et fuldgyldigt juridisk Bevis for, at den virkelig har været saa stor, ellers fordrer jeg mig Præstegaardsjorden udlagt ved Fogden til en mindre Pris? Jeg ved ikke, hvilke Regnskaber man skal stole paa, jeg tror ikke, at Præster, der drive deres Jord, føre saa gode Regnskaber over deres Drift, at de Indtægter, der her er